

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет іноземної філології
Кафедра германських мов і зарубіжної літератури

ДИПЛОМНА РОБОТА МАГІСТРА

з теми: **«ІНТЕРМЕДІАЛЬНІ АСПЕКТИ ПОЕТИКИ РОМАНУ
Ф.С. ФІЦДЖЕРАЛЬДА «ВЕЛИКИЙ ГЕТСБІ»**

Виконала: студентка 2 курсу, групи Ang1-M18
напрямку підготовки 014 Середня освіта (Мова і
література (англійська))

ЖИВИЛО МАЛЬВІНА ВІТАЛІЇВНА

Керівник:

Шаповал О. Г., кандидат філологічних наук

Рецензент:

Мітроусова Т. В., кандидат філологічних наук

Кам'янець-Подільський – 2019

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЯВИЩ МІЖМИСТЕЦЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ	8
1.1. Інтермедіальність як предмет наукових досліджень.....	8
1.2. Взаємодія літератури й музики в контексті теорії інтермедіальності.....	23
1.3. Взаємодія літератури й образотворчого мистецтва в контексті теорії інтермедіальності.....	26
РОЗДІЛ 2. ІНТЕРМЕДІАЛЬНІСТЬ В РОМАНІ	
Ф.С. ФІЦДЖЕРАЛЬДА «ВЕЛИКИЙ ГЕТСБІ»	31
2.1. Музично-літературні кореляції в тексті роману «Великий Гетсбі».....	31
2.1.1. «Епоха джазу» в романі Ф.С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі».....	31
2.1.2. Вплив джазу на сюжетно-композиційну організацію роману.....	43
2.1.3. Елементи вербальної музики в романі Ф.С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі».....	51
2.1.3.1. Функціонування музичних творів у романі.....	51
2.1.3.2. Використання музичної термінології у художньому творі.....	61
2.2. Образотворче мистецтво в романі Ф.С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі».....	63
2.2.1. Функціонування екфразису в романі.....	63
2.2.2. Колористика як змістотвірний чинник роману.....	70
ВИСНОВКИ	76
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	81

ВСТУП

Френсіс Скотт Фіцджеральд – одна з найяскравіших постатей в американській літературі ХХ століття, творчість якого мала багатоаспектний і досить значний вплив на подальший розвиток літератури США. В наші дні ім'я Френсіса Скотта Фіцджеральда постійно згадується поряд з іменами інших американських класиків ХХ століття – Фолкнера, Хемінгуея, Томаса Вулфа, Теодора Драйзера, Шервуда Андерсона, Сінклера Льюїса, при цьому постійно підкреслюється його самобутність [31, с. 5]. Соціально-критична спрямованість, новаторське продовження традицій, глибина психологічного аналізу, лірико-емоційний стиль, ідейно-художня цілісність творчості Ф. Фіцджеральда дозволяють віднести його до самих помітних явищ в літературі США 1920-30-х років.

«Великий Гетсбі» – один з кращих творів Ф.С. Фіцджеральда, в якому особливо чітко проявляється критичне ставлення до «епохи джазу» та її героїв, дослідження «американської мрії» в економічно важкий період і спроби визначити приховані межі, які розділяють реальність та ілюзію. Роман «Великий Гетсбі» вважається однією з культових книг ХХ століття, його постійно включають до рейтингів «найкращих книг», і в деяких з них роман займає перші позиції [70].

Зацікавленість творчістю Ф.С. Фіцджеральда породила в світовому літературознавстві безліч тлумачень і найнесподіваніших оцінок, як за життя письменника, так і після. Так, у розвідці Н.Б. Колеснікової «Творчість Скотта Фіцджеральда в критиці», знаходимо типовий приклад дискусії щодо розуміння основної ідеї роману «Великий Гетсбі» за життя автора: «У тридцяті роки М. Бьюлі дотримувався думки, що роман «Великий Гетсбі» є дослідженням американської мрії, спробою визначити кордон між дійсністю та ілюзією, а сильна сторона цього твору, за його словами, полягає в критиці цих мрій. Герой же роману, стверджує М. Бьюлі, не що інше, як містичне втілення американської мрії. Іншу точку зору висловив відомий американський критик Г. Менкен, який вважав «Великого Гетсбі»

неправдоподібним твором, не більше, ніж анекдотом, темою якого, на його думку, була стара тема романтичної і безглуздою любові. Але Г. Менкен, віддаючи належне стилю письменника, захоплювався художньою формою роману» [25]. Американський дослідник А. Кейзин справедливо зауважує, що «до смерті письменника критика ставилась до нього не об'єктивно, а з 1941, і особливо 1945 р., почала віддавати йому належне» [цит. за: 31, с. 4].

Пік літературознавчих досліджень, присвячених творчості Фіцджеральда припадає на другу половину ХХ століття. Творчість письменника розглядається як в контексті загальної характеристики американської літератури ХХ століття (у розвідках Т.Н. Денисової [15], Я.Н. Засурського [16], О.М. Зверева [18], В.К. Кухалішвілі [30]), так і робляться спроби дати об'єктивну оцінку естетичним поглядам письменника, виявити зв'язки з його літературними попередниками, детально аналізуються найвідоміші твори Фіцджеральда (зокрема у дослідженнях О.М. Горбунова [13], О.М. Зверева [17], Н. Іткіної [23], Ю.Я. Лідського [31], М.О. Мендельсона [38], тощо). У ХХІ столітті дослідницький фокус закономірно переміщується на вивчення особливостей мови, стилю, поетики творів письменника (Н.С. Бочкарева [8], Л.В. Горішна [14], О. Макарова [34], О.В. Нефедова [43]), робляться спроби вивчення доробку Фіцджеральда у компаративному аспекті (Ю.Р. Матасова [36], В.В. Зіневич [19]).

У літературі першої половини ХХ століття виразно простежується орієнтація на експериментування з художньою формою через стирання кордонів між різними видами мистецтва. Завдяки інтегруванню засадничих принципів художнього, музичного, архітектурного, театрального мистецтва, танцю літературно-художній твір насамперед розширює арсенал своїх виражально-зображальних засобів, перетворюючись у багатовимірний об'єкт мистецького простору. Творчість Ф.С. Фіцджеральда постає одним із яскравих прикладів подібної взаємодії.

В англомовному літературознавстві питання синтезу мистецтв у творчості Фіцджеральда висвітлювалось у роботах Р. Брекена [69],

Т. Грехема [72], П. Левітта [74], К. Морленда [78], К. Тіптона [84] та багатьох ін.. Переважна більшість подібних досліджень проводиться у контексті вивчення впливу «джазової епохи» на творчість письменника.

Викликає певний подив той факт, що у багатому доробку вітчизняних і російськомовних досліджень творчості Фіцджеральда практично відсутні праці, які б розглядали його творчість з позицій інтермедіального аналізу. Ім'я Фіцджеральда згадується у безлічі розвідок, присвячених взаємодії музики і літератури, де дослідники констатують факт впливу джазу на творчість письменника – і на цьому зупиняються. Серед невеликої кількості праць, присвячених інтермедіальному аналізу творчості письменника, варто назвати дослідження А. Усманової [62], яка розглядає вплив джазу на сюжет і композицію роману «Великий Гетсбі», Н.С. Бочкаревої та К.А. Майшевої [8], чия дослідницька увага спрямована на вивчення екфразису у творчості Фіцджеральда, М.Є. Сальциної [51], чие дисертаційне дослідження присвячене взаємодії творчості письменника з мистецтвом кіно.

Актуальність теми дипломної роботи полягає у необхідності подальшого дослідження інтермедіальних аспектів поетики роману Ф.С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі», що дозволить краще зрозуміти глибинно-символічний змістовий рівень твору, глибше розкрити авторську картину світу.

Зростання зацікавленості інтермедіальними дослідженнями у сучасному літературознавстві, з одного боку, відображає загальну тенденцію поширення міждисциплінарних студій у гуманітарних науках, з іншого – вказує на потребу у вивченні явищ взаємодії мистецтв у художньому тексті, їх теоретичному обґрунтуванні, що зумовлено необхідністю глибшого розуміння й інтерпретації творів.

Серед зарубіжних наукових напрацювань у галузі теорії літературно-музичної інтермедіальності та інтермедіального аналізу найбільш відомі зараз роботи таких учених, як В. Вольф, А. Гір, С. П. Шер. Проблеми інтермедіальності стали предметом наукових розвідок І. Раєвські,

О. Тимашкова, Н. Тішуніної, Є. Шиньєва та інших.

У вітчизняному літературознавстві застосування інтермедіального аналізу чимдалі частіше стає неодмінним атрибутом вивчення актуальних питань зарубіжної та української літератури (Т. Бовсунівська, О. Дубініна, Н. Жлуктенко, С. Маценка, І. Мегела, Д. Наливайко, В. Просалова, Л. Генералюк, Л. Білоножко, Н. Мочернюк, Я. Юхимук та багатьох інших).

Огляд зазначених джерел дозволяє зробити висновок про багатоаспектність напряду інтермедіальних досліджень, які пов'язані не лише із вивченням взаємодії різних мистецтв у межах літературного медіуму, але й різномірністю та поліфункціональністю самого явища інтермедіальності.

Відтак, авторські інтермедіальні стратегії, осмислені крізь призму особливостей поетики художнього твору потребують подальшого осмислення і ґрунтовного вивчення, що і обумовлює актуальність даного дослідження.

Мета роботи полягає в розкритті основних індивідуально-авторських форм інтермедіальної взаємодії в поетиці роману «Великий Гетсбі».

Реалізація поставленої мети зумовила необхідність вирішення таких **завдань**:

- з'ясувати становлення та своєрідність поняття «інтермедіальність» в сучасному літературознавстві;
- з'ясувати основні концепції літературно-музичних кореляцій;
- ослідити своєрідність поняття «екфразис» в контексті взаємодії літератури і візуального мистецтва;
- охарактеризувати вплив естетики «епохи джазу» на проблематику роману «Великий Гетсбі»;
- проаналізувати інтермедіальні аспекти композиції роману «Великий Гетсбі»;
- виявити і проаналізувати використання музичної термінології у тексті роману;

- дослідити елементи «вербальної» музики в поетиці роману «Великий Гетсбі»;
- проаналізувати функції екфразису в романі;
- дослідити взаємодію слова і кольору у тексті твору.

Об'єктом даного дослідження став роман Ф.С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі»

Предмет дослідження – інтермедіальні аспекти поетики роману Ф.С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі»

Методи дослідження. Поставлені завдання визначили необхідність використання наступних методів: структурно-функціонального, порівняльно-історичного, прийомів інтермедіального аналізу, порівняльного аналізу, комплексного аналізу тексту.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає в можливості їх використання при розробці загальних курсів з вивчення американської літератури ХХ століття в середніх і вищих навчальних закладах, а також спецкурсів, присвячених вивченню творчості Ф.С. Фіцджеральда та інтермедіальних студій.

Апробація роботи здійснювалась на науковій конференції студентів і магістрантів за підсумками науково-дослідної роботи у 2017-2018 н. році, 24-25 квітня 2019 р..

Публікації. За результатами дипломного дослідження опублікована 1 стаття:

Живило М. В. Романтичні ремінісценції в романі Ф.С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі». Збірник наукових праць студентів та магістрантів факультету іноземної філології Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Випуск 12. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2019. С. 95-99.

Структура роботи: Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаних джерел (86 позицій).

ВИСНОВКИ

Відповідно до поставленої мети, визначених завдань і окреслених методологічних принципів, у результаті проведеного дослідження було виокремлено, проаналізовано й охарактеризовано інтермедіальні аспекти поетики роману Ф.С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі»

У ході вивчення праць провідних вітчизняних та зарубіжних учених з теорії літератури, компаративістики та мистецтвознавства (М. Бахтіна, Ю. Лотмана, Т. Бовсунівської, Н. Жлуктенко, В. Просалової, Л. Генералюк, Л. Білоножко, Н. Мочернюк О. Тимашкова, Н. Тішуніної), з'ясовано, що в цілому інтермедіальність – це наявність у художньому творі таких образних структур, що містять у собі інформацію про інший вид мистецтва. При цьому поняття інтермедіальності може розкриватися як у вузькому, так і у широкому значенні. В більш вузькому розумінні інтермедіальність – це особливий тип внутрітекстових взаємозв'язків у художньому творі, що базується на взаємодії художніх кодів різних видів мистецтв. В більш широкому значенні інтермедіальність – це створення цілісного поліхудожнього простору у системі культури. Також інтермедіальність можна розуміти як специфічну форму діалогу культур, яка здійснюється шляхом взаємодії художніх референцій. Такими художніми референціями є художні образи або стилістичні прийоми, що мають знаковий характер для кожної конкретної епохи.

Аналіз різних спроб класифікації форм літературно-музичної інтермедіальності дозволив зробити висновок про універсальність теоретичних концепцій С. П. Шера, В. Вольфа та А. Гіра, адже вони є засадничими для всіх подальших типологій.

У контексті вивчення взаємодії літератури з візуальним мистецтвом розглянуто поняття «екфразис». З'ясовано, що наразі питання чіткої дефініції екфразису і його функцій в художньому тексті залишається відкритим, відповідно актуалізується необхідність термінологічного та понятійного

узгодження. У даному дипломному дослідженні під екфразисом розуміємо літературний опис творів візуальних мистецтв, супроводжуваний іноді естетичною оцінкою, іноді описом окремих технічних прийомів автора твору, його манери чи стилю.

У ході дослідження з'ясовано, що в творчості Ф.С. Фіцджеральда органічно поєдналися песимістичні умонастрої літератури «втраченого покоління» та карнавал «епохи джазу». Більшість творів «втраченого покоління» песимістичні, для них характерно звернення до теми безглуздя війни та безперспективності долі молодого людини у післявоєнному капіталістичному світі. У творах Ф.С. Фіцджеральда загубленість сприймалась як згубність буржуазної Америки для людини.

Ф.С. Фіцджеральда називають співцем «епохи джазу» і у своєму теоретичному есе «Відлуння Епохи Джазу» він зумів влучно зобразити загальні настрої, які охопили післявоєнну Америку. Дане поняття, поняття «епоха джазу», стало символом, що характеризує масове захоплення карнавальним стилем життя, яке стимулювалося безпомилковим передчуттям швидкого кінця післявоєнної епохи бунтів проти буржуазного утилітаризму і пригнічення особистості скам'янілими нормами прагматичної моралі.

У романі «Великий Гетсбі» знаходить своє відображення концепт «американська мрія», який пронизує свідомість кожного американця. «Американська мрія» – одна з найголовніших складових менталітету, культури, історії, соціального та політичного життя США; міф, який глибоко вкоренився в масовій свідомості, обумовив сприйняття світу американцями. Доведено, що Ф.С. Фіцджеральд в романі показує як нівелюється цей міф при зіткненні з історичними, соціальними та етичними протиріччями навколишнього світу.

Джазова музика, що служила фоном подій «бурхливих двадцятих», стала невід'ємною частиною цієї епохи. Яскравий образний світ джазу відтворено у багатьох літературних творах, починаючи з перших десятиліть ХХ століття, адже естетика джазу повною мірою відобразила психологію

світосприйняття «втраченого покоління». Поняття літературного джазу або джазу в літературі як втілення джазової естетики та прийомів виконання в художньому творі набуло значної популярності в сучасному науковому світі, в першу чергу в англomовному літературознавстві (jazz literature, jazz-like literature, literary jazz). У текстах «джазової літератури» джаз може бути лейтмотивом, відігравати ключову тематичну чи сюжетну роль, або виступати як спосіб конструювання літературних текстів відповідно до принципів джазових текстів, естетики і ідеології джазу в цілому. Проте, найчастіше два вищезазначені аспекти поєднуються в одному тексті. Доведено, що саме таке поєднання зустрічаємо в романі Ф. С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі».

У романі джазова музика не тільки «звучить» і слугує тлом епохи. З'ясовано, що в романі «Великий Гетсбі» джаз відіграє провідну тематичну роль, втілюючи амбівалентність доби, в якій динамічність поєднувалась із психологічною зламанистю. Два основних генетичних образи джазу – регтайм (з його невичерпною енергією, моторикою) – та блюз, з його рафінованим психологізмом – стають у прозі Фіцджеральда символами емоційних полюсів мистецтва ХХ століття. Джаз виступає також своєрідним принципом імпровізаційної побудови музичного твору, елементи якого оригінальним способом застосовані в романі.

Так, основним прийомом, який створює драматичний рух сюжету і розвиток характерів в романі «Великий Гетсбі» є прийом «подвійного бачення», тобто одночасне апелювання до двох прямо протилежних ідей, що вступають одна з іншою в конфліктні відносини. Визначено, що такий прийом є також одним із центральних прийомів джазової імпровізації, в якій одночасно виявляються дві контрастуючі мелодійні лінії.

Значного впливу джазу зазнають сюжетно-композиційні елементи роману, які утворюють систему засобів вербальної музики. Зокрема, сюжетна лінія Гетсбі фактично виступає ідейним центром роману й, разом з тим, відправною точкою дискусії довкола американської мрії, подібно до

центральною теми джазової мелодії, навколо якої вибудовується імпровізація. Доведено, що на відчутному перегукуванні з музикою джазу засновані прийоми паралелізму, художнього випередження, ретардації, зсуву та порушення точки зору та інші прийоми.

До зразків вербальної музики або експліцитних музичних референцій в романі «Великий Гетсбі» належать також згадки про відомі джазові композиції 1920-х років та елементи музичного словника.

Виявлено шість відсилань до популярних мелодій 20-х років в тексті роману. Дослідження показало, що в оповідному контексті всі пісні так чи інакше пов'язані з образом Гетсбі, імпліцитно визначаючи його статус як аутсайдера. Крім того, пісні слугують іронічним коментарем до романтичних мрій головного героя.

Як приклад інтермедіальної взаємодії літератури та візуального мистецтва проаналізовано екфразис рекламного плакату та своєрідність використання колористики в тексті роману «Великий Гетсбі».

Доведено, що екфразис рекламного плакату в романі пов'язаний практично з усіма героями, символізуючи помилкові цінності, які отримали назву «американська мрія». Однак різне сприйняття плаката і множинність мотивів, з ним пов'язаних, підкреслює неоднозначне відношення до «епохи джазу» і до людей, які його уособлюють.

Проведене дослідження виявило багатofункціональність колористики роману. Колірний компонент виконує, по-перше, номінативну, предметно-образотворчу функцію, по-друге, майже завжди має символічний сенс, який сприяє виникненню морально-філософського підтексту твору. Важливу роль відіграє кольорова семантика в розкритті психології персонажів, поглиблює процес характеротворення, є важливим чинником у його розкритті. Колір сприяє виникненню і функціонуванню основних мотивів, лейтмотивів твору, іноді постає «будівельним матеріалом» у конструюванні художнього образу, метафори, розширюючи асоціативні можливості художнього світу автора.

Отже, поетика роману Ф.С. Фіцджеральда постає одним із яскравих

прикладів інтермедіальної взаємодії. Завдяки інтегруванню принципів джазового твору та візуального мистецтва роман «Великий Гетсбі» постає багатовимірним об'єктом мистецького простору, а застосування інтермедіального аналізу дозволяє по-новому подивитися на вже відомий матеріал, розширює уявлення про особливості художнього стилю письменника.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аллен Ф. Традиция и мечта. М. : Просвещение, 1970. 424 с.
2. Анастасьев Н. А. Американцы. М., 2003. 432 с.
3. Бахтин М. М. Вопросы литературы и эстетики. Исследования разных лет. М. : Худож. лит., 1975. 504 с.
4. Білоножко Л. В. Перекодування джазу як вияв інтермедіальності (на матеріалі романів Е.Л. Доктороу «Регтайм» і Т. Моррісон «Джаз») : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.01.05. К., 2016. 22 с.
5. Бовсунівська Т. В. Екфразис & інтермедіальність. *Літературознавчі студії*. Випуск 39. Ч. 1. КНУ ім. Т. Шевченка, ВПЦ Київський університет : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2013. С. 109-115.
6. Борисова И. Перевод и граница : перспективы интермедиальной поэтики. *Toronto Slavic Quarterly*. 2004. № 7. URL : <http://sites.utoronto.ca/tsq/07/borisova07.shtml> (дата звернення : 10.10.2019)
7. Бочкарева Н. С. Образы произведений визуальных искусств в литературе (на материале художественной прозы первой половины XIX века): автореф. дис. ... канд. филол. наук. М., 1996. 16 с.
8. Бочкарева Н. С., Майшева К. А. Функции фотографии в романе Ф. С. Фицджеральда «Великий Гэтсби». *Вестник Томского государственного университета. Филология*. 2017. № 48. С. 143-157.
9. Брагинская Н. В. Экфразис как тип текста (к проблеме структурной классификации). *Славянское и балканское языкознание. Карпато-восточнославянские параллели. Структура балканского текста*. М. : Наука, 1977. С. 259–283.
10. Войченко О. М. Джазове мистецтво в просторі художньої практики ХУІІІ-ХХІ ст.. *Культура України* 2013. Вип. 40. С. 257-266. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ku_2013_40_34 (дата звернення : 10.10.2019)

11. Генералюк Л. Виклики екфразису. *Література на полі медій* : зб. наук. праць відділу теорії літератури та компаративістики Інституту літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України / ред. Гундорова Т. І., Сиваченко Г. М. К., 2018. С. 183-200.
12. Гир А. Музыка в литературе: влияния и аналоги. *Вестник молодых ученых. Гуманит. науки.* 1999. № 3 / пер. с нем. И. Борисовой. С. 86-99. URL : <http://www.informika.ru/text/magaz/science/vys/PHILO/main.html> (дата звернення : 10.10.2019)
13. Горбунов А. Н. Романы Фрэнсиса Скотта Фицджеральда. М. : Наука, 1974. 152 с.
14. Горішна Л. В. Портрет у романах Ф. С. Фіцджеральда «Ніч ніжна» та «Великий Гетсбі». *Наукові записки Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди.* Сер. : Літературознавство. 2013. Вип. 4 (1). С. 25-35. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz1_2013_4%281%29__7 (дата звернення: 10.11.2019)
15. Денісова Т. Н. Фіцджеральд і американський міф. *Американський роман*, 1990. С. 87-100.
16. Засурский Я. Н. Френсис Скотт Фицджеральд и «поэзия отрицательных величин». *Американская литература XX века.* М. : Изд-во Моск. ун-та, 1984. С. 190-206. URL : <http://fitzgerald.narod.ru/critics-rus/zasur-poez.html> (дата звернення: 10.11.2019)
17. Зверев А. Коментарі // Фіцджеральд Ф.С. Великий Гетсбі; Ніч ніжна: Розповіді. М. : Художня література, 1985. С.695-696.
18. Зверев А. Ненаступившее утро. *Американский роман 20-30-х годов.* М. : Худож. Лит., 1982. С. 35-54.
19. Зіневич В. В. Типологія символізму в творах Ф. С. Фіцджеральда та Т. Осьмачки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.01.05. Київ, 2006. 22 с.
20. Зонтаг С. Про фотографію / пер. з англ. Київ : Основи, 2002. 189 с.

21. Ильин И. П. Некоторые концепции искусства постмодернизма в современных зарубежных исследованиях. М. : ИНИОН, 1988. 28 с.
22. Импровизация в джазе. *"Джаз – народная музыка"*. URL : <https://jazzquad.ru/index.pl?act=PRODUCT&id=475> (дата звернення 12.11.2019)
23. Иткина Н. Л. Роман Ф.С. Фицджеральда «Великий Гэтсби»: композиция, герой, образный строй. *Эстетические проблемы американской литературы XIX-XX веков : пособие по аналитическому чтению*. М. : РГГУ, 2002. С. 88-133. URL: [http:// fitzgerald.narod.ru/critics-rus/ itkina-gatsby.html](http://fitzgerald.narod.ru/critics-rus/itkina-gatsby.html) (дата звернення : 7.03.2019).
24. Каган М. С. Морфология искусства : Историко-теоретическое исследование внутреннего строения мира искусств: монография. Л. : Изд-во «Искусство», Ленинградское отделение, 1972. 440 с.
25. Колесникова Н. Б. Творчество Скотта Фицджеральда в критике. *К проблемам романтизма и реализма в зарубежной литературе конца XIX-XX веков* : сборник трудов. М., 1976. URL : <http://fitzgerald.narod.ru/critics-rus/kolesnikova-tvorkrit.html> (дата звернення : 15.11.2019)
26. Коллиер Дж. Л. Становление джаза. Популярный исторический очерк. М. : Радуга, 1984. 123 с.
27. Конен В. Д. Рождение джаза. М. : Совет. композитор, 1990. 319 с.
28. Костюк Е. Б. Духовно-эстетические предпосылки возникновения джаза. *Вопр. культурологии*. М., 2011. № 2. С. 108–112.
29. Кузьмина Н. А. Интермедиальность современной лирической книги: закономерность или стратегия? *Поликодовая коммуникация: лингвокультурные и дидактические аспекты* : сб. науч. ст. СПб., 2011. С. 27-35.
30. Кухалішвілі В. Романи Ф. С. Фіцджеральда. *Фіцджеральд Ф. С. Великий Гетсбі ; Ніч лагідна* : романи / пер. з англ. М. Пінчевського. К. : Дніпро, 1982. С. 465-471.

- 31.Лидский Ю. Я. Скотт Фицджеральд. Творчество. К.: Наукова думка, 1982. 366 с.
- 32.Лихачев Д. С. Сравнительное изучение литературы и искусства Древней Руси. *Взаимодействие литературы и искусства в Древней Руси* : труды отдела древнерусской литературы Института русской литературы (Пушкинский Дом) АН СССР. Том XXII. М-Л., 1966. 115 с.
- 33.Лотман Ю. М. Избранные статьи : в 3 т. Т. 1 : Статьи по семиотике и типологии культуры. Таллин : Александра, 1992. 488 с.
- 34.Макарова О., Радочинська Л. Індивідуально-художній стиль Ф. С. Фіцджеральда у романі «Великий Гетсбі». *Формування наукової парадигми лінгвістики: основні аспекти та чинники* : збірник статей / за заг. ред.. Л.В. Рускуліс. Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2015 р. URL : <https://docplayer.net/53992374-Udk-81-38-individualno-hudozhniy-stil-f-s-ficdzheralda-u-romani-velikiy-getsbi.html> (дата звернення: 15.11.2019)
- 35.Маклюэн Г. М. Понимание Медиа : Внешние расширения человека / пер. с англ. : В. Г. Николаев. М., 2003. Электронная публикация : Центр гуманитарных технологий. 15.11.2008. URL : <https://gtmarket.ru/laboratory/basis/3528> (дата звернення 12.11.2019).
- 36.Матасова Ю. Р. Архетип у романістиці Ф. С. Фіцджеральда та В. Домонтовича : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.01.05. Київ, 2005. 20 с.
- 37.Махов А. Е. *Musica Literaria* : Идея словесной музыки в европейской поэтике. М. : Intrada, 2005. 224 с.
- 38.Мендельсон М. «Второе зрение» Скотта Фицджеральда. *Вопросы литературы*. 2000. № 3. С. 17-23.
- 39.Мочернюк Н. Взаємодія літератури й мистецтва. Теоретичний досвід українського і польського літературознавства. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Філологічні науки. Літературознавство*. 2013. № 13. С. 76-80. URL :

- http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvvnufll_2013_13_19 (дата звернення 10.11.2019)
40. Мочернюк Н. Поза контекстом: інтермедіальні стратегії літературної творчості українських письменників-художників міжвоєнтя. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2018. 392 с.
41. Музыкальная энциклопедия : веб-сайт. URL : https://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_music (дата звернення 12.11.2019)
42. Музична фактура літературного тексту : інтермедіальні студії / за ред. С. Маценки. Львів : Априорі, 2017. 352 с.
43. Нефедова О. В. Мотив «бесплодная земля» в романе Ф. С. Фицджеральда «Великий Гэтсби». *Филологические науки. Вопросы теории и практики*. Тамбов : Грамота, 2017. № 12 (78): в 4-х ч. Ч. 2. С. 43-46. URL : www.gramota.net/materials/2/2017/12-2/11.html (дата звернення: 10.10.2019)
44. Николюкин А. Н. Утраченные надежды : американская литература и крушение «Американской мечты». М. : Знание, 1984. 64 с.
45. Павлишин С. Американська музика. Львів : БаК, 2007. 315 с.
46. Полищук Н. А. Самоидентификация джаза в литературе : от первых сборников до антологий и учебных программ. *Вестник Удмуртского университета*. Т. 25. Вып. 5, 2015. С. 170-175.
47. Постмодернизм. Энциклопедия / сост. и науч. ред. А. А. Грицанов, М. А. Можейко. Минск : Интерпрессервис; Книжный дом, 2001. 1040 с. URL : https://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Philos/PostModern/_31.php (дата звернення: 10.11.2019)
48. Просалова В. Інтермедіальність як явище мистецтва і метод аналізу. *Філологічні семінари*. 2013. Вип. 16. С. 46-53. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fils_2013_16_8 (дата звернення: 01.12.2019)
49. Рисак О. О. Мелодії і барви слова : проблеми синтезу мистецтв в укр. літ. кінця XIX – почат. XX ст. Луцьк, 1996. 97 с

50. Руднев В. П. Прочь от реальности : Исследование по философии текста. М., 2000. 325 с.
51. Сальцина М. Е. Американский роман 1920 – 1930-х гг. Литература и мир кино (мотивы, сюжеты, художественные ходы, изобразительный язык) : автореферат дис. ... канд. филол. наук : 10.01.03. М., 2001. 21 с.
52. Сапаров М. А. Словесный образ и зримое изображение (живопись – фотография – слово). *Литература и живопись*. Ленинград : Наука, 1982. С. 65–92.
53. Симоненко В. Лексикон джазу. К. : «Джаз», 2006. № 5. С. 34–38.
54. Сич О. І. Сполучені Штати Америки в міжвоєнний період (1919–1939 рр.) : навч. посіб. Чернівці : Рута, 2003. 45 с.
55. Словник-довідник музичних термінів : веб-сайт. URL : <http://term.in.ua> (дата звернення 12.11.2019).
56. Старцев А. Скотт Фицджеральд и «очень богатые люди». *От Уитмена до Хэмингуэя*. М., 1972. С. 278-304.
57. Теревун Д. С. Джаз та суміжні види мистецтва : на перехрестях шляхів. *Мистецтвознавчі записки*. 2014. Вип. 25. С. 129-135. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mz_2014_25_19 (дата звернення 12.11.2019).
58. Тимашков А. Ю. К истории понятия интермедиальности в российской и зарубежной науке. *Man and the Word (Žmogus ir žodis)*, 2007. Is. : 02. vol. 9. P. 21-26. URL : www.cceeol.com. (дата звернення: 13.11.2019)
59. Тимашков А. Ю. О соотношении явлений интермедиальности и интертекстуальности: философский аспект. *Современное искусство в контексте глобализации: Наука, образование, художественный рынок*. СПб : СПбГУП, 2009. С. 42-43.
60. Тишунина Н. В. Методология интермедиального анализа в свете междисциплинарных исследований. *Методология гуманитарного знания в перспективе XXI века : к 80-летию профессора М. С. Кагана* : материалы междунар. науч. конф., 18 мая 2001 г., Санкт-Петербург / Санкт-Петербург. филос. о-во. СПб, 2001. Вып. 12. С. 149–153. URL :

- <http://anthropology.ru/ru/text/tishunina-nv/metodologiya-intermedialnogo-analiza-v-svete-mezhdisciplinarnyh-issledovaniy> (дата звернення: 13.11.2019)
61. Тресиддер Дж. Словарь символов / пер. с англ. С. Палько. М. : ФАИР-ПРЕСС, 1999. 448 с. URL : https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Culture/JekTresidder/index.php (дата звернення: 13.11.2019)
62. Усманова А. Особенности сюжета и композиции в романе Ф. С. Фицджеральда «Великий Гэтсби». URL : <http://www.ksu.ru/f10/publications/knigi/kn2/index.php?sod=40> (дата звернення: 13.11.2019)
63. Фицджеральд Ф. С. Великий Гэтсби ; Ніч лагідна : романи / пер. з англ. М. Пінчевського. К. : Дніпро, 1982. 472 с.
64. Фицджеральд Ф. С. Из писем. *Вопросы литературы*. 1971. № 2. С. 162-163.
65. Фицджеральд Ф. С. Портрет в документах : художня публіцистика / перекл. з англ. А. Зверева. М. : Прогресс, 1984. 344 с.
66. Фицджеральд Ф. С. Отзвуки века джаза. URL : http://www.lib.ru/INPROZ/FITSDZHERALD/jazz_age.txt (дата звернення: 16.11.2019)
67. Фрейденберг О. М. Образ и понятие. II. Метафора. *Миф и литература древности*. М. : Наука, 1978. С. 180–205.
68. Хамина А. А., Зильберман Н. Н. Теория интермедиальности в контексте современной гуманитарной науки. *Вестник Томского государственного университета*. 2014. № 389. С. 38–45. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/teoriya-intermedialnosti-v-kontekste-sovremennoy-gumanitarnoy-nauki-1/viewer> (дата звернення: 13.11.2019)
69. Bracken R. C. The eyes of Doctor T. J. Eckleburg and the diagnostic gaze as moral authority in *The Great Gatsby*. *Hektoen International Journal*. Chicago, 2009. URL : <http://>

- www.hektoeninternational.org/index.php?option=com_content&view=article&id=1898:the-eyesof-doctor-t-j-eckleburg-and-the-diagnostic-gaze-as-moral-authority-in-the-greatgatsby&catid=113:books-reviews&Itemid=716
(дата звернення: 13.11.2019)
70. Book awards : Radcliffe Publishing Course Top 100 Novels of the 20th Century. URL : <https://www.librarything.com/bookaward/Radcliffe+Publishing+Course+Top+100+Novels+of+the+20th+Century> (дата звернення: 13.11.2019)
71. Fitzgerald F. S. The Great Gatsby. URL: https://ebooks.adelaide.edu.au/f/fitzgerald/f_scott/gatsby (дата звернення: 13.11.2019)
72. Graham T. A. The Great American Songbooks : Musical Texts, Modernism, and the Value of Popular Culture. OUP USA, 2013 293p. URL : <https://books.google.com.ua/books?id=v3zNtLNXYLcC&dq=t.+austin+graham+music+modernist&source> (дата звернення: 13.11.2019)
73. Jerving R. Early Jazz Literature (and Why You Didn't Know). *American Literary History*. Vol. 16.4. 2004. P. 648-674. URL : https://www.researchgate.net/publication/236716281_Early_Jazz_Literature_And_Why_You_Didn't_Know (дата звернення: 13.11.2019)
74. Levitt P. M. The Great Gatsby and Revolution, in Theme and Style. *International Journal of Humanities and Social Science*. Vol. 1. No. 17. P. 260-266. URL : http://www.ijhssnet.com/journals/Vol_1_No_17_Special_Issue_November_2011/28.pdf (дата звернення: 13.11.2019)
75. Literature and Musical Adaptation / ed. by Meyer M.J. Amsterdam-NY, 2002. 220 p.
76. Makaryk I. R. Encyclopedia of Contemporary Literary Theory: Approaches, Scholars, Terms. Toronto; Buffalo; London : University of Toronto Press Inc., 2000. 656 pp. URL : <https://ru.scribd.com/document/382009637/Irena->

- Makaryk-Encyclopedia-of-Contemporary-Literary-Theory-Approaches-Scholars-Terms (дата звернення 11.11.2019)
77. Mitchell, W.J.T.. Introduction: The Language of Images. *The Language of Images*. W.J.T. Mitchell (ed). University of Chicago, 1980. URL : https://monoskop.org/images/9/96/Mitchell_WJT_The_Language_of_Images.pdf (дата звернення: 13.11.2019)
78. Moreland K. Music in *The Great Gatsby* and *The Great Gatsby* as Music. *Literature and Musical Adaptation* / ed. by Meyer M.J. Amsterdam-NY, 2002. P.29-47. URL: <https://books.google.com.ua> (дата звернення: 13.11.2019)
79. Nemerov H. On Poetry and Painting, With a Thought of Music. *The Language of Images*. University of Chicago, 1980. URL : https://monoskop.org/images/9/96/Mitchell_WJT_The_Language_of_Images.pdf (дата звернення: 13.11.2019)
80. Standard of the Day : web-site. URL : <http://standardoftheday.blogspot.com/2009/04/sheik-of-araby.html> (дата звернення: 13.11.2019)
81. The Love Nest : web-site. URL : <https://www.sheetmusicbackinprint.com/popular/lovenest.html> (дата звернення: 13.11.2019)
82. Three O'Clock in the Morning : web-site. URL : https://en.wikipedia.org/wiki/Three_O%27Clock_in_the_Morning (дата звернення: 13.11.2019)
83. The Sheik of Araby : web-site. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/The_Sheik_of_Araby (дата звернення: 13.11.2019)
84. Tipton C. A. Race, class and music in *The Great Gatsby*. *The Avid Listener*. URL : <https://www.theavidlistener.com/2016/01/race-class-and-music-in-the-great-gatsby.html> (дата звернення: 13.11.2019)

85. Will B. *The Great Gatsby and The Obscene World. F. Scott Fitzgerald's the Great Gatsby* / ed. by Harold Bloom : Infobase Publishing, 2010. P. 125-145
86. Wolf W. *The Musicalization of Fiction: A Study in the Theory and History of Intermediality*. Rodopi, 1999. 272 p.